

חינוך חב"ד מזהו?

♦ הר"ר יואל כהן ♦

תשורה מבינים

הקהל *Grand* מחנכי חב"ד
Mechanchim Hakhel

פתח דבר

"בערב חג השבועות תש"ו אמר הרבי שליט"א לאחד האברכים, שכיוון שהגיעו מחנכים רבים ליום טוב, מן הראוי שיבקשו מהרבי (הרי"צ) לברכם ולדבר לפניהם. הרבי שליט"א ביקש ממנו שאיש לא ידע שזה בא ממנו (מהרבי שליט"א).

"וכך הווה: המחנכים הכניסו פתק לרבי הרי"צ, והרבי אכן השמיע שיחה אודות אברהם אבינו, שהיה המחנך הראשון וכו'."

(כפר חב"ד מס' 192)

לכבוד כינוס "הקהל מחנכי חב"ד" המרכזי שע"י איגוד המלמדים, מתכבדים אנו להגיש להמשתתפים הקובץ הנוכחי בענין "חינוך חב"די מהו".*

המאמר שלפנינו נרשם מהתוועדות הר"ר **יואל** ע"ה כהן עם המחנכים ביום ט' אדר ה'תש"פ בקראון הייטס. ההתוועדות התקיימה במסגרת "התוועדויות למחנכים" שע"י איגוד המלמדים. על אף חולשתו באותה עת, התאמץ ר' יואל לבוא ולשתף עם מחנכי מוסדותינו מהו חינוך חב"די ואיך מעבירים אותו לדור הבא.

את הכל עשה יפה בעתו. נפלאה ההשגחה שאת דבריו אלה פתח ר' יואל ע"ה בדבר מלכות בהוראת חינוך ממנת תורה.

בטוחים אנו - בעזרת ה' ית' - שימצאו המחנכים תועלת רבה בדברים הנאמרים, ובזה אנו מברכים את המלמדים בברכת הצלחה רבה בעבודתכם בקודש, מתוך הרחבה בבני חיי ומזוני, וגאולה השלימה תיכף ומיד ממש.

אברהם בלומינג

יו"ר, איגוד המלמדים

ערב חג השבועות תשפ"ג - שנת הקהל

(* קובץ זה הוא החמישי בסדרה מקובצי החינוך שיצאו לאור עד כה כתשורה להתוועדויות מחנכים שע"י איגוד המלמדים: חוברת א' - א חסידישער חינוך (הרב נחמן יוסף טווערסקי, י"ד כסלו תשע"ט); ב' - הצלחה בחינוך מהו? (הרב יוסף אברהם הלוי העלער, ר"ח שבט תשע"ט); ג' - התוועדות הרב עקיבא וואגנער ע"ה (בתוך הגליון "מאורי אור" שיצא לאור לקראת יו"ד שבט תש"פ). ד' - זכות העוסקים בחינוך (ליקוט מכתבי רבותינו נשיאנו, ר"ח שבט תשפ"א).

חינוך חב"די מהו?

הר"ר יואל כהן

תחילת החינוך: אלקות בפשיטות

בקשר למתן תורה, ישנה שיחה ידועה מהרבי שהיא גם יסוד גדול בחינוך.

על הפסוק "וכל העם רואים את הקולות" יש מחלוקת אודות מה ראו ושמעו בני ישראל. ר' עקיבא אומר ש"רואין את הנשמע ושומעין את הנראה", שבנ"י ראו את הקולות ושמעו את הלפידים. באמת בפסוק כתוב רק שראו את הקולות, אבל לא ששמעו את הלפידים.

אמנם הרבי מבאר (לקו"ש ח"ו יתרו ב) שבפנימיות הענינים ענין אחד קשור לשני.

מהו ענין הראיה והשמיעה? ענינים גשמיים הם "נראה", קרובים אלינו, וענינים של אלקות ותורה ומצוות הם "נשמע", רחוקים מאתנו.

וזו הכוונה בשיטת ר' עקיבא ש"רואין את הנשמע ושומעין את הנראה":

העולם הוא ענין של "נראה" ולא צריכים ראיות לזה, ואלקות הוא ענין של "נשמע", ששומעים על זה, ויש ראיות ומאמינים, אבל לא רואים אותו. במתן תורה ניתן לבני ישראל כח ש"רואין את הנשמע ושומעין את הנראה", שראו אלקות בבירור ואת העולם "שמעו" בריחוק.

[דוגמא לזה שהעולם יהיה רק נשמע וצריך על זה ראיות הוא מה שמבואר בחסידות שאחדות ה' פירושו שאין שום מציאות מלבד אלקות. אמנם אין יכול להיות שהרי נראה שיש עולם? היה אפשר לומר בפשטות שהעולם הוא רק אחיזת עיניים ודמיון. אבל הסיבה שאי אפשר לומר כן הוא מכיון שרובם של המצוות קשורים לדברים גשמיים: ציצית עשויים מצמר גשמי, תפילין עשויים מקלף גשמי. ומזה שציצית הוא מצוה בתורה מוכח שהעולם הוא

מציאות. זהו דוגמא להסתכלות כזו שהעולם הוא רק "נשמע" וצריכים להביא ראיות שאכן הוא קיים.]

לפי המבואר מובן איך שענין אחד תלוי בשני, שע"י שרואים אלקות, עי"ז העולם הוא נשמע וצריך על זה ראיות.

אבל לפי זה צריכים להבין, מדוע רש"י בפירושו על התורה כותב רק ש"רואין את הנשמע" אבל לא ש"שומעין את הנראה", שהרי ענין אחד תלוי בשני?

הרבי מסביר שאמנם בפנימיות הענינים הם תלויים זה בזה, אבל רש"י מבאר רק ב"פשוטו של מקרא". וגם בפנימיות הענינים יש "פשוטו של מקרא" – איך צריך לחנך בן חמש למקרא. אצל ילד קטן אפשר לפעול הענין של "רואין את הנשמע", שענינים של תורה ומצוות יהיו אצלו ענין אמיתי. אבל "שומעין את הנראה" – שעניני העולם יהיו רחוקים ממנו עד שצריך על זה ראיות – זאת אי אפשר לפעול אצל ילד צעיר.

[בחסידות ישנו ענין דומה שקודם הצמצום היה "אלקות בפשיטות ועולמות בהתחדשות", אבל אחרי הצמצום, אפשר להיות גם אלקות בפשיטות, אבל עולמות בהתחדשות אי אפשר לדרוש מכל אחד.]

בחינוך הילדים, ובמיוחד בהתחלת החינוך, צריך להחדיר שיהיה "רואין את הנשמע", אבל לא את הענין של "שומעין את הנראה". הרבי התבטא שלשחק זהו דבר הפשוט אצל ילד. אבל זה שתורה ומצוות יהיו אצלו דבר אמיתי, "רואין את הנשמע", בזה מתחילים את החינוך של הילדים.

לשנות את המבט

כאשר אדמו"ר הריי"ץ הגיע לאמריקה המצב היה שונה מאוד מכפי שהוא היום.

כאשר אני הגעתי לארה"ב בשנת תש"י, כבר היה אחרי כמה שנים שעשו עבודה רבה בהפצת היהדות, ועכ"ז היה אז עולם אחר לגמרי. רק לתאר את המצב, היה אז בחור שגידל זקן, וכאשר האמא שלו שמעה את זה היא התעלפה.

הרבי פעל אז לפתוח בתי ספר שילמדו בהם אודות הקב"ה ועניני תורה ומצוות. אבל אם היו מלמדים רק לימודי קודש לא היו באים ילדים, לכן כדי שיבואו כמה שיותר ילדים, הכניסו גם לימודי חול.

בשמחת תורה תשט"ו הרבי דיבר בתקיפות נגד לימודי חול. בין הדברים אמר הרבי שכל מה שילד צריך לדעת הוא שיש הקב"ה, ושהקב"ה עשה את ליובאוויטש.

באסרו חג שמעתי שני הורים מתווכחים: אחד אמר שמה שהיה בעבר היה, וכעת צריך לשכור מלמד שילמד עם הילדים רק לימודי קודש, חומש עם פרש"י, גמרא וכו'. השני ענה שהוא צודק, אבל עכ"ז הוא אינו רוצה שבנו יהיה עם הארץ בגיאוגרפיה וכדומה. במענה לזה החל החסיד הראשון לדרוש איך שכל העולם הוא רק בשביל תורה ואינו דבר אמיתי. אמר לו החסיד השני, "אתה מדבר כאילו שאתה ר' בנימין קלעצקער ואתה אוחז ביחודא עילאה". ענה לו החסיד הראשון, "אכן, אני 'אוחז' ביחודא עילאה!"

קורה לפעמים שיצר הרע מפתה אדם לעבור עבירה. מה הם פיתויי היצר? תאוות איסור – שיאכל דבר שאינו בתכלית ההידור וכיו"ב. אבל שבנו ילמד אנגלית לא נובע מתאוות של יצה"ר. כל הורה רוצה לתת לבנו את הכי טוב שאפשר, השאלה היא רק מה מונח בראשו שהוא הטוב האמיתי: דף גמרא או מדע. זה לא ענין שנוגע לר' בנימין קלעצקער או ליחודא עילאה, זה נוגע להנחה בראש. אם אומרים שלא אוחזים ביחודא עילאה, באמת לא אוחזים גם ביחודא תתאה...

באחת הפעמים שבקרתי בארץ ישראל, עשו שם שיעור כללי עבור מחנכים מיישיבות חסידיות וגם מיישיבות ליטאיות.

בין הדברים, חזרתי לפנייהם מה שהרבי תיאר פעם איך שצריך לחנך את הילדים: כשילד הולך ברחוב ועוברת משאית שמוכרת סודה, והילד קונה סודה, מברך ושותה, וממשיך בדרכו. אנחנו לא יודעים מה קרה לפני זה עם המשאית ולאן רצה הנהג לנסוע, אבל הרי הקב"ה מביט על כל בריה וראה שילד זה צמא, אז הקב"ה הכניס בראשו של הילד שילך בדרך זו ולא בדרך אחרת, ושנהג המשאית יסע בדרך זו ולא בדרך אחרת, כדי שהילד ישתה ויברך ברכה "שהכל נהיה בדברו". כך צריך לחנך את הילד להסתכל על העולם.

אחד המחנכים שהיה שם משיבה חסידיית התפלא איך אפשר לדבר ולהסביר ענין כזה לילד.

האמת שאם אלו דיבורים בלבד, אכן אי אפשר לחנך כך את הילדים. מי שאצלו לא אכפת כל כך מדף גמרא, ויותר נוגע לו שהילד לא יהיה בטלן בעניני העולם, לא יכול להיות מונח אצלו ענין זה. השאלה היא איך רוצים לחנך את הילדים. צריך להחדיר בילדים הגברת הצורה על החומר, שיש הקב"ה, והוא משגיח על כל פרט ופרט, והעולם נברא בשביל ישראל ובשביל התורה.

ראש ישיבה זה, הגם שמחשיב את עצמו לחסיד גדול ובשבת הוא לובש שטריימל אינו לומד חסידות ואצלו לא מונח השגחת הקב"ה. ומכיון שאצלו לא מונח הענין הוא מתפלא איך אפשר לדבר על ענינים כאלו עם ילדים. אם הוא היה לומד תנאי – לא רק כמו עוד ספר, אלא לומד באמת – אזי היה מונח אצלו כל הענין באופן אחר. הוא היה מרגיש שזה לא רק סיפור שקרה לפני בערך ששת אלפים שנה, שהקב"ה רצה לברוא את העולם בשביל התורה, ומי יודע איזה גלגולים עברו כבר; אלא שהקב"ה מהווה את העולם מחדש בכל רגע ורגע, וברגע זה הקב"ה ברא את המשאית, וכוונת הבריאה היא שהילד יברך על הסודה "שהכל נהיה בדברו".

החינוך צריך להיות באופן שהמבט על העולם הוא אחר, והתכלית היא שיהיה יהודי ירא שמים, יהודי חסידי, וכעת הוא הזמן האחרון לפני ביאת המשיח, והרבי דורש שכל יהודי יהיה שליח לקרב עוד יהודים. את זה צריך לחנך, ואת זה צריך להרגיש המחנך בעצמו. אם אצלו מונח שזה מה שצריך להחדיר, אין שאלה איך ללמד זאת.

השאלה הוא לא "איך צריך לחנך", השאלה הוא איך להחדיר בעצמו שהוא שליח של הרבי, שליח להפצת היהדות ולחנך את הילדים.

'שגור בפיו' אי אפשר ללמד...

ר' שאול בער זיסלין היה מהתלמידים הראשונים של תומכי תמימים, ובהמשך מינה אותו אדמו"ר הרש"ב למשפיע באחת המחלקות של תומכי תמימים. חוץ משאר כל המעלות שלו, הוא היה איש פיקח.

היה פעם תלמוד תורה שהיו צריכים לשלם למלמדים את שכרם, וכדי לאסוף כסף, עשו מבחן פומבי לילדים. הביאו ההנהלה שני רבנים שיבחנו את התלמידים, ואחד מהם היה ר' שאול בער. הם בחנו את התלמידים בעיקר בגמרא, אבל גם בחומש עם פרש"י.

אחד השאלות היתה מהיכן לומד רש"י ענין מסויים. שאלו את אחד הילדים, והוא לא ענה לענין. כאשר שאלו אותו שוב, הוא התעצבן ואמר "למה שואלים אותי מהיכן רש"י למד זאת? לרש"י היה רוח הקודש!"

כשסיימו את הבחינה אמר ר' שאול בער לרב השני: בא נבין מה קרה פה. מילא הילד לא זכר מה המלמד אמר, אבל מאיפה הילד לקח תירוץ כזה שלרש"י היה רוח הקודש? הרי המלמד הסביר מאיפה רש"י למד זאת בפסוקים!

ור' שאול בער הסביר: יעקב אבינו אמר ליצחק "כי הקרה ה' אלקיך", ורש"י מפרש "אמר יצחק בלבו אין דרך עשו להיות שם שמים שגור בפיו". ולכאורה מדוע אמנם לא היה עשו מזכיר שם שמים? הרי עשו היה צבוע ורצה שיחשבו שהוא צדיק, והיה צריך להזכיר שם שמים כדי שיחשבו שהוא צדיק גדול! אלא הדבר פשוט: אפשר ללמד משהו לומר כך או לומר כך, אבל זה לא יפעול. שיהיה "שגור בפיו".

באותו תקופה כבר לא היה לעשו מלמד חסידי, ולכן לא היה שם שמים שגור בפיו.

חינוך הוא שליחות של הרבי

אנחנו צריך להחדיר בעצמנו כמה ענינים:

קודם צריך לדעת מה אנחנו רוצים לתת לילדים. צריך לתת להם תורה, וצריך לחדור בהם תחושה שעומדים לפני ביאת המשיח, וכמו שכתב הרמב"ם – ושירגישו שכך הוא באמת – שאדם צריך לראות את עצמו שקול ואת העולם כולו שקול, ועל ידי מעשה אחד יכול להכריע את עצמו ואת העולם כולו. וכדי להחדיר זאת בילדים צריך שזה יהיה חדור אצל המלמד עצמו.

עוד דבר שאנחנו צריכים להחדיר בעצמנו, שזה שאנחנו עובדים במוסדות ובישיבות, הגם שבחיזונית נראה שזה משרה לפרנסה ("דשאב"), הרי בפנימיות הענין הוא שליחות של הרבי. אדם אחד השליחות שלו היא לפתוח בית חב"ד, אדם אחר השליחות שלו היא להיות סופר ולכתוב, והמלמד צריך לדעת שהשליחות שלו היא חינוך הילדים. וכשהמלמד מכיר את זה, אז כל הלימוד עם הילדים הוא באופן שונה.

ר' אברהם "בומי" פרידלאנד לא גדל בבית חסידי. הוריו שלחו אותו ללמוד בישיבה בבדפורד, אבל דרשו שילמוד במחלקה של לימודי חול אחר. הוא רצה לעזוב את לימודי חול וללמוד תורה כל היום, אבל אנחנו פעלנו עליו שבשביל דרישת הוריו שיסיים את הבית ספר. בפועל הוא נשאר, אבל הוא לא היה מקשיב לשיעורים בלימודי חול. אבל מכיון שהיה לו ראש טוב, הוא גמר את הבית ספר עם ציונים טובים.

לחג הסיום, בחר המנהל של המחלקה ללימודי חול שני תלמידים שידברו במעמד הסיום, ואחד מהם היה ר' בומי. הוא דיבר באנגלית טובה והסביר לכל הנאספים איך שכל דבר הוא בהשגחה פרטית, וכל מה שברא הקב"ה לא בראו אלא לכבודו, ובמילא גם המחלקה ללימודי חול וחג הסיום נברא בשביל אותה כוונה. ומהי התכלית שלהם? היות ולא כולם באים לפארבריינגען של הרבי, לכן נברא הבית ספר עם הסיום שיחזרו שם נקודות מהפארבריינגען!

הוא לא היה בטלן, הוא הרגיש באמת שכך היא המציאות. וכשכך מונח גם אצלנו, אז אנחנו מסתכלים על עצמנו באופן שונה, ומסתכלים על התלמידים באופן שונה – שזאת לא עבודה אלא שליחות. ואז זה נהיה "שגור בפיו" של הילד.

צריך ללמד את הילדים את השיחות של הרבי, ויש מהם שאפשר ללמוד עם ילדים.

יש לי ידיד שהיה מלמד בב"ס לא חב"ד. הם נתנו לו תוכנית הלימודים, אבל הוא לא היה מעוניין ללמד את זה. לו היה "קאך" בשיחות והחליט ללמד את הילדים את המשך השיחות (חורף תשכ"ח) בענין קיום התורה ע"י האבות עד שלא ניתנה. והוא סיפר שהילדים חיו מזה והיה להם געשמאק מיוחד מלימוד זה.

צריך לספר סיפורים חסידיים. לא רק סיפורי מופתים של הרבי – שבועדיא הוא דבר טוב – אלא סיפורי חסידים שיש בהם תוכן.

לדווח לרבי מה שקורה בכתה

צריך גם להסביר לילדים אודות הרבי, שהמלמד כותב דו"ח לרבי של מה שקורה ומה שלמדו, ולהסביר להם על זה שהרבי אתנו.

אחרי הסתלקות אדמו"ר הריי"צ הרבי דיבר וכתב על זה, והסביר שיש שני ענינים:

יש את מה שכתוב בתניא באגרת הקודש סי' כ"ז מהזהר ש"צדיקא דאתפטר אשתכח בכולהו עלמין יתיר מבחיוהי". ענין זה הוא בכל צדיק, היות שבחיים חיותו בעלמא דין העיקר היה הנשמה ולא הגוף, וכל ענינו היה תורה ומצוות, לכן גם אחרי פטירתו חיות זה ממשיך להתקיים.

אבל יש עוד ענין של רועה ישראל, שבזה יש ענין מיוחד, ש"רועי ישראל לא יעזבו צאן מרעייתם", רועה אינו משאיר את הצאן שלו הפקר. ענין זה הוא הרבה יותר מהענין הראשון של "יתיר מבחיוהי" שנמצא אצל כל צדיק. ולפי זה, החילוק היחיד בין לפני ג' תמוז ואחרי ג' תמוז הוא רק איך שהענין מתגלה.

שמעתי מכמה יהודים שאינם נמנים על דגל חב"ד שלפני שנכנסו ליחידות חשבו שהרבי הוא עסוק עם הרבה דברים, הוא מקבל בכל יום מכתבים מאלפי אנשים, ובכל זאת הוא מפנה קצת זמן ומקבל אנשים פרטיים ליחידות שלוש פעמים בשבוע. אבל כשנכנסו ליחידות התפלאו לראות, איך שבדקות האלו שום דבר אחר לא היה קיים. הדבר היחיד שעניין את הרבי, היה האדם שנמצא מולו.

אותו דבר הוא גם עכשיו, שכאשר יהודי נכנס עם צרה או עם שמחה, זה אכפת לרבי פשוט כפשוטו, והרבי מתפלל עבורו. וכאשר מגיעים ומדווחים לרבי, זה פועל נחת רוח פשוטו כמשמעו. אלא שהחילוק הוא שלפני כן זה היה באופן שרואים זאת, וכעת הוא באופן שלא רואים.

כולנו הרי יהודים מאמינים, והרבי מבאר בכ"מ איך שאמונה היא למעלה מראיה.

אצל חסידי פולין מספרים שפעם אמרו לאדמו"ר מקוצק על אחד שהוא רואה בסוכה את האושפיזין. האדמו"ר מקוצק אמר שהוא לא רואה אותם, אבל הוא מאמין, ואמונה היא הרבה יותר חזקה מראיה.

כאשר המלמד יודע מהו שליחותו, הרי הוא צריך למסור מזמן לזמן דו"ח למשלח. בשעה שהוא עושה את שליחותו, הוא צריך לזכור שמזמן לזמן הוא צריך למסור דין וחשבון היכן הוא אוחז, ומה קורה עם זה או עם אחר. בדיוק כמו שלפני כן היו צריכים למסור דו"ח, כך גם עכשיו צריך למסור דו"ח מה קורה עם התלמידים, מה קורה עם עבודתו, היכן אוחזים בלימוד הגמרא. לבד זאת שמסירת דו"ח הוא ענין בפני עצמו, זה נותן חשק בשליחות.

התקשרות ע"י לימוד

ברבינו מקומות בחסידות מדובר אודות תורה ומצוות, והמעלה שיש בכל אחד. במאמרים מסויימים מודגש המעלה של תורה, ובמאמרים אחרים מודגש המעלה של מצוות, ואין בזה סתירה.

מסופר שפעם הגיע יהודי לליובאוויטש לחודש תשרי, בראש השנה הוא שמע במאמר על המעלה של בנין המלכות בראש השנה, ובחג הסוכות הוא שמע על המעלה של חג הסוכות. הוא לא הבין איך זה יכול להיות. אבל באמת הקב"ה הוא אין סוף, ולכן אין הגבלה, וכמה שרק מתקשרים באופן אחד אפשר להתקשר עוד ועוד באופנים אחרים ע"י התרי"ג מצוות.

כאשר יהודי מקיים מצוה, נרגש בזה שיש מי שמצווה לעשות את המצוה וצריך לשמוע בקולו. נרגש כאן ביטול להקב"ה. כאשר הוא לומד תורה, ובוודאי הוא יודע שזו חכמתו של הקב"ה ואורייתא וקוב"ה כולא חד, אבל בפועל ענין הלימוד הוא שצריך ללמוד ולהבין. לימוד אינו ביטול. ובלשון החסידות, יש ביטול ויש זיכוך.

עכשיו, איזו התקשרות חזקה יותר, בין רב ותלמיד או בין עבד לאדונו?

מצד אחד אצל עבד לא משנה לו מה האדון מצווה, נרגש בו הביטול, שיש מצווה ויש את הציווי. אבל אין בזה ענין של זיכוך, ויכול להיות שהאדון יבין באופן אחד והעבד יבין באופן הפוך, רק שבפועל הוא שומע בקול האדון. אבל ברב ותלמיד, התלמיד צריך להבין את דברי הרב, ואינו מספיק שרק יאמין שדברי הרב הם אמת. כך הוא בכלל בתורה ומצוות.

ועד"ז הוא בפנימיות התורה, שנתגלה על ידי הבעש"ט ועוד יותר על ידי אדמו"ר הזקן, שכאשר לומדים במובן מסויים נהיה הראש באופן אחר: כיצד הוא מביט על תורה, על המצוות, על העולם, ועל עצמו – הוא לא סתם אדם, אלא יש בו נשמה והוא צריך לקיים את שליחות, ויש משלח.

להסתכל על העולם כמו הרבי

צריכים ללמוד. בכל דור יש ענין מיוחד לאותו הדור, ונשיא הדור מגלה מה מיוחד לאותו דור. בארבעת הכרכים הראשונים של לקוטי שיחות ישנם הנחות יסודיות, מבט אחר על תורה, מבט אחר על העולם, מבט אחר על עצמו. בכרכים הבאים ישנם ענינים קשים בנגלה או בחסידות ובעבודה, אבל את החלקים הראשונים מאוד כדאי ללמוד. לא למהר כדי לסיים את השיחה של פרשת השבוע, רק ללמוד את זה כמו שכתוב בתניא שהתורה היא "לחם ומזון לנפש", כמו מזון גשמי שנקלט בפנימיותו ונהיה חלק ממנו.

הרב שניאור זלמן פראדקין, בעל מחבר שו"ת תורת חסד, היה בקי עצום ובעל זכרון מופלא. מוכרי ספרים לא היו מרשים לו לדפדף בספר, מכיון שהוא היה זוכר את כולו ולא היה צריך לקנות אותו. הוא היה חסיד של הצמח צדק, והצמח צדק סיכם איתו שכל פעם שיבוא לליובאוויטש יבין ענין בלימוד, והיו מפלפלים ביניהם בענין ההוא. הצמח צדק שיבח מאוד את החידושים שלו ונהנה מהם.

פעם קרה שהוא אמר איזה ענין, והצמח צדק העיר לו שאלו סברות טובות אבל זה לא מתאים עם מה שכתוב במשנה. מלבד זאת שהוא היה בקי בכלל, היתה לו בקיאות מופלאה במשניות, כיון שהיה לו סדר כל יום לחזור כמה פרקים משניות, וכל כמה זמן היה עובר על כל ששה סדרי משנה.

כשאמר לו הצמח צדק שזה לא מתאים למשנה הוא נבהל ושאל באיזה סדר במשניות. הצמח צדק אמר לו באיזה סדר, והוא עדיין לא תפס לאיזה משנה התכוון הצמח צדק. גם כשהצמח צדק אמר לו באיזו מסכת הוא לא תפס, ורק כשהצמח צדק התחיל לומר את תחלת המשנה אז הוא הבין את הסתירה.

הוא היה שבור מאוד מזה שהוא שכח משנה מפורשת. הוא יצא מהצמח צדק, ופגש בפרוידודור את הרשב"ץ, שהיה אז אברך צעיר, ומרוב התפעלותו אמר התורת חסד, "תאמר לי שמואל בצלאל, נראה לך שאני זוכר את המשניות?" הסתכל עליו הרשב"ץ בתמיהה, כי לא רק שהוא זוכר את המשניות אלא כל הש"ס כולו נמצא לפניו. התורת חסד סיפר לו את כל המעשה וסיים ששלושים שנה לפני זה הוא חידש איזה חידוש והיתה לו קצת ישות מזה, ולכן בגלגול זה הוא כבר לא יוכל ללמוד תורה לשמה.

בתניא כתוב הלשון "כמו שהלחם הגשמי זן את הגוף כשמכניסו בתוכו וקרבו ממש ונהפך שם לדם ובשר כבשרו". הוא מדגיש כאן שני דברים: מכניסו בתוכו וקרבו, ונהפך לדם ובשר כבשרו. יכול להיות שמכניסו בקרבו ועדיין לא נהפך לחלק ממנו. ישנם ענינים של מקיף, וישנם ענינים של מקיף שנכנסים בפנימיות, אבל באופן שהוא נשאר מי שהוא ונכנס אליו דבר נפרד. זה שמכניסו בתוכו לא מספיק, אלא רק כאשר נהפך שם לדם ובשר כבשרו, שנהיה חלק ממנו.

התורת חסד חשב שהשכל שלו הוא שכל של תורה, ולא סתם שכל. ולכן כמו שבמשנה עצמו לא שייך שיהיה כתוב דבר שהוא היפך המשנה, כך לא שייך שאצלו יהיה סברא שהיא היפך המשנה. בשכל של תורה כל המבט הוא אחר. אח"כ הוא הבין שהסיבה זה לא כך אצלו, כי פעם היה לו ישות מחידוש. ואם בראשו יכולה להיות סברא שאינה מתאימה עם משנה, שכלו עוד לא נהפך לשכל של תורה.

זה הכל ענין של זיכון. הזיכון הוא עד כדי כך, שנכנס אצלו בפנימיות ועד שנהפך לדם ובשר כבשרו.

יש גם עוד ענין בלימוד, והוא ענין הביטול. וזה קיים כשיש דבר שהוא לא מבין ואינו יכול להבין, והענין הוא שלא בערך להבין. יש כאן מצווה וציווי וזהו. אצל חסידים ורבי יש את שני הענינים: זיכון וביטול. הרבי מסביר שזהו ענין "עולה

של תורה" שאמרו חז"ל שאף שלכאורה התורה היא ענין של יגיעה והשגה, מ"מ יש בה גם ענין של ביטול למה שלמעלה מההשגה.

כאשר לומדים את השיחות של הרבי, במיוחד בארבעת הכרכים הראשונים של לקוטי שיחות, אז מתחיל קצת להשתנות המבט. מתחילים להבין שיש הקב"ה בעולם כפשוטו. זו המציאות היחידה בעולם ואין שום מציאות אחרת, והכל הוא בשביל ישראל ובשביל התורה.

ולזה אנחנו מצפים, ובשביל זה שלח הרבי שלוחים, כדי להכין את העולם שיהיה ראוי להיות דירה לו יתברך, ביאת משיח, דירה בתחתונים.

בברכת
קבלת התורה
בשמחה
ובפנימיות!

**איגוד
המלמדים**

Lubavitch Chinuch Organization